

deres ansvar for deres arbejdsopgave, idet overordnede eller politikere forsøger at ændre deres loyalitet til at gælde systemet og ikke opgaven og borgerne. Nogle steder i hospitalssystemet, f.eks. på psykiatriske afdelinger, der ikke længere er bemandede i weekenderne, har man således i dag en opfattelse af, at hvor man tidligere sendte patienterne hjem for patienternes skyld, sender man dem nu hjem for hospitalets skyld.

Egentlig mener forslagsstillerne, at man burde overveje, om offentligt ansatte ikke bare har ytringsfrihed, men nærmest pligt til at fortælle om uforsvarlige forhold på deres arbejdsplads, fordi deres loyalitet over for de borgere, de tager sig af, og over for os alle som borgere i det samfund, der betaler for den offentlige sektor, bør stå højere end loyaliteten over for den nærmeste chef. Men mange af de offentligt ansatte, forslagsstillerne har talt med, er meget nervøse for, at en eventuel pligt vil blive brugt som endnu en mulighed for at prøve at knægte de offentligt ansatte. Derfor har forslagsstillerne valgt i stedet at foreslå et nævn, som forslagsstillerne håber kan være med til at skabe en mere åben kultur på de offentlige arbejdspladser – en kultur, hvor man tør diskutere fejl, og hvor det bliver set som positivt; at man er så engageret i sit arbejde, at man kaster sig ud i den offentlige debat om forholdene på arbejdspladsen. Det vil også kunne fremme den demokratiske debat og proces.

Baggrund for oprettelse af et nævn til sikring af offentligt ansattes ytringsfrihed

Det er Ombudsmandens opgave at afgøre sager om brud på ytringsfriheden inden for den offentlige forvaltning. Det er imidlertid forslagsstillernes vurdering, at det er nødvendigt med et nævn, da Ombudsmandens fokus er overholdelse af lovene, mens beslutningsforslaget er rettet mod en forberedende afklaring med hensyn til den ansatte, der ønsker at stå frem, allerede inden eventuelle sager opstår. Der ændres således ikke ved Ombudsmandens opgave i beslutningsforslaget.

I Sverige har offentligt ansatte mulighed for at indberette uregelmæssigheder direkte til pressen og derefter opnå anonym kildebeskyttelse. Lovgrundlaget er ifølge Sveriges Riksdags hjemmeside:

»Meddelarfrihet innebär att personer som arbetar inom det offentliga Sverige har rätt att vända sig till pressen och berätta om något som de anser är viktigt och behöver bli allmänt känt.

Den som publicerar materialet har inte rätt att avslöja källan om personen i fråga vill vara anonym. Endast tidningens utgivare har rätt att kräva namnet men har absolut tystnadsplikt.

Det är straffbart för det allmänna, till exempel en chef på en myndighet, att försöka ta reda på vem som läckt uppgifterna till medierna.«

Forslagsstillerne mener imidlertid ikke, at den svenske model i tilstrækkelig grad imødekommer hverken offentlighedens behov for indblik i følgerne af politiske beslutninger eller beskyttelsen af den person, der står frem. Det vurderes, at der kan være en vis risiko for arbejdsmæssige sanktioner ved at stå frem. Derfor er der behov for opfølgning og støtte i et omfang, som umiddelbart overstiger almindelig praksis i pressen, og som må tilfalde offentligheden, i hvis interesse den offentligt ansatte har handlet.

Det foreslås derfor, at der oprettes et nævn til sikring af offentligt ansattes ytringsfrihed, der skal rådgive og vejlede offentligt ansatte i sager vedrørende den offentlige sektor og i offentliggørelsen af relevante sager til pressen. Offentligt ansatte skal kunne henvende sig anonymt til nævnet og få en indledende afklaring af, hvad det vil komme til at betyde for dem at stå frem. Efterfølgende tænkes alle henvendelser, der resulterer i, at en offentligt ansat står frem i offentligheden, at være med navns nævnelser. Nævnets rolle vil således være på én gang at sikre tilstrækkelig uafhængighed i behandlingen af sager, at indhente uvildige oplysninger fra alle involverede parter, at rådgive omkring offentliggørelse og efterfølgende at modarbejde, at den offentligt ansatte bliver syndebug for administrative prioriteringer, og at støtte den ansatte i forbindelse med eventuelle tjenstlige sanktioner på grund af offentlige ytringer. Det skal således være nævnets opgave at være behjælpelig med, at vigtige informationer om politiske prioriteringer og om den offentlige sektor kommer til offentlighedens kendskab, og at støtte offentliggørelsen af disse informationer.

Det er forslagsstillernes tanke, at nævnet vil kunne sikre uvildigheden, det faglige niveau og kvaliteten af baggrundsinformationer til pressen om den offentlige sektor, samtidig med at en bedre støtte vil få den offentlige debat til at blomstre op. Det er forslagsstillerne forventning at en række mennesker, der ellers er forblevet tavse af frygt for følgerne, vil turde stå frem for nævnet, idet de her vil kunne få kompetent vejledning og få støtte, såfremt der iværksættes tjenstlige sanktioner over for anmelderen som følge af henvendelsen til nævnet. I de tilfælde, hvor nævnet vurderer det nødvendigt, skal nævnet som en del af støtten til den offentligt ansatte, der vælger at stå frem, have mulighed for at henvise til relevant psykologbistand.

Det er umuligt fuldstændig at beskytte folk, der står frem, mod at blive set skævt til på arbejdspladsen, hvis nævnet i forbindelse med en eventuel sag har ind-